

Tárgy: Szakmai álláspont „a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény módosításáról” szóló törvénytervezethez

Dr. Kövér László
Országgyűlés elnöke
kover.laszlo@parlament.hu

Tisztelt Elnök Úr!

A felszín alatti vizekkel foglalkozó szakmai szervezetek képviselőiként megdöbbenéssel látjuk, hogy az Országgyűlés ismét a kutak – köztük a háztartási és öntöző kutak -, engedély nélküli létesítésével és működtetésével foglalkozik. Ezúton szeretnénk ismételt felhívni figyelmét a T/4029. irománnyal kapcsolatos alkotmányossági aggályainkra. Álláspontunk szerint – a 2022. évi T/559/7 sz. irományhoz hasonlóan – a módosító javaslat nemcsak az Alkotmánybíróság 13/2018. (IX. 4.) határozatában (továbbiakban: AB határozat) már **alaptörvény-ellenesnek** minősített módon változtatná meg az engedélyezési rendszert, hanem a hatósági engedélyezési és ellenőrzési kötelezettség minimalizálásával, mintegy tiltásával a jogszabályok által biztosított **intézményvédelmi szintet** jelentős mértékben tovább csökkentené.

A vízhez történő hozzáférés mindenki számára létszükséglet, ezért az állam kizárólagos tulajdonában lévő, nemzeti vagyont képző **felszín alatti vízkészletek szétosztásának nemcsak jogszerűnek, hanem igazságosnak is kell lennie**. A mindenki számára szükséges mértékű vízellátás biztosítása esetében az államigazgatásnak hatékony igazságos szolgáltatásként kellene működnie, amit nem szolgál a jelenlegi törvénymódosítás és várhatóan még inkább alkalmatlan lesz a vízhasználók közötti konfliktusok kezelésére. Pedig ezek a konfliktusok egyre inkább előtérbe kerülnek:

- országszerte süllyednek a vízszintek, kiszáradnak talajvíz kutak és a felszín alatti víztől függő kisvízfolyások, tavak, vizes élőhelyek tűnnek el;
- az egymással összefüggő talajvíz és a sekély rétegvíz elszennyeződött különösen a belterületeken fellelhető jelenlegi, vagy a múltban aktív szennyezőforrások környezetében, továbbá a rossz műszaki kialakítású kutak üzemeltetése miatt;
- az éghajlatváltozás és a felszín alatti vizek túltermelése veszélyezteti az egészséges ivóvízellátás biztonságát.

Összefoglalva a lakosok és a különböző más vízhasználók egymás elől szívják el az ingatlanhatárokon a laikusok számára „láthatatlan módon” átáramló felszín alatti vizet és egymás vizét szennyezik el, mivel a kutak és a szennyezőforrások túlságosan közel vannak

egymáshoz. Magyarország a vízszegénység útján halad előre évtizedek óta, amit egyedül a felszín alatti vizek fokozottabb védelmével és ezen stratégiai víztartalék felelős megóvásával lehetne megállítani. **A „vízközösség” irányításához hatékony és a vízhasználók jogszabályokon alapuló, különböző érdekeit segítő államigazgatási rendszer szükséges, nem pedig annak további lebontása, az egymással is versengő vízhasználók magára hagyása.**

Az interneten található hírekből is látható, hogy Magyarországon gond van a felszín alatti vizek rendelkezésre állásával, minőségével és a vízhez történő igazságos hozzájutással, például: „Nincs víz a kútban, mi lehet ilyenkor a megoldás?” (tenderterv.hu), „Szennyezett a csapvíz egy vidéki településen egy illegális fúrt kút miatt” (index.hu).

Az előterjesztés szerint az illegális talajvíz kutak engedélyeztetése jelenti a fő problémát. Holott ma már a kutak többsége a stratégiai célú, ivóvíz termelésre hasznosított rétegvizek kitermelését célozza meg. S mint sokszor utaltunk rá, a jogszabályi kategóriákban elkülönített talaj- és rétegvizek összefüggő rendszert alkotnak, bárminemű beavatkozás kölcsönös hatásokat okoz. Maga a törvénymódosítási javaslat is ezt a problémát gerjeszti tovább, hiszen 50 m mélységig létesített vízkivételek egyértelműen befolyásolják a rétegvíz készleteket, valamint a mélyebb, ivóvíz ellátás céljából használt vízkészletek utánpótlódását és vízminőségét is.

Az Alkotmánybíróság a vizek engedélyezési rendjének szabályozását megváltoztatni kívánó törvény előzetes normakontrollja során a 13/2018. (IX. 4.) AB határozatában hangsúlyozta, hogy a P) cikk által alkotmányos védelem alatt álló vízkészletek védelme mindenki kötelezettsége. Ennek kapcsán az állam feladatai közül a jogszabályi kötelezettségek betartatásának és szükség esetén kikényszerítésének kötelezettségén túl a jogalkotással szembeni elvárásként kiemelte, „[...] hogy „[a]z Alaptörvény P) cikkéből tehát a természeti kincsek állapotára vonatkozó abszolút jellegű, tartalmi zsinórmérték is következik, amely objektív követelményeket támaszt az állam mindenkori tevékenységével szemben”, mely követelményeknek „a jogalkotó csak akkor tud eleget tenni, ha döntéseinek meghozatala során távlatosan, kormányzati ciklusokon átívelően mérlegel” {28/2017. (X. 25.) AB határozat, Indokolás [32], [34]}. Azáltal pedig, hogy az Alaptörvény kifejezetten is nevesíti a P) cikk (1) bekezdésében a nemzet közös öröksége jövő nemzedékek számára történő megőrzésének kötelezettségét, általánosságban is azt az elvárást támasztja a jogalkotással szemben, hogy a jogszabályok meghozatalakor nem csak a jelen nemzedék egyéni és közös szükségleteit kell mérlegelni, hanem figyelembe kell venni a jövő nemzedékek életfeltételeinek biztosítását is, az egyes döntések várható hatásainak mérlegelésekor pedig az elővigyázatosság és megelőzés elvének megfelelően, a tudomány mindenkori állásának alapulvételével kell eljárnia. A P) cikk (1) bekezdése ennek megfelelően egyszerre tekinthető a XXI. cikk (1) bekezdésében foglalt alapvető emberi jog garanciájának, illetőleg a nemzet közös öröksége védelmét előíró olyan sui generis kötelezettségnek, mely a XXI. cikk (1) bekezdésén túlmenően, általános jelleggel is érvényesül. (13/2018. (IX. 4.) AB határozat Indokolás [14])

Szakmai álláspontunk alapján és a tudomány jelenlegi állását alapul véve kijelentjük, hogy a tervezett módosítás a vizek mennyiségi és minőségi védelmét, a vizek biztonságos vízhasználatát, a lakosság egészségét, a jelen és a jövő generációk életfeltételének megőrzését veszélyezteti. Ezért kérjük, hogy a tervezetet ne fogadja el a Parlament. Fenntartjuk korábbi álláspontunkat, hogy felszín alatti vízkészleteink megőrzése érdekében szükség van egy külön program kidolgozására és megvalósítására. Ehhez a szakmai civil szervezetek, tudományos műhelyek felajánlják a segítséget, ahogy ezt korábban is már több alkalommal megtettük.

Budapest, 2023. 06. 08.

Felszín Alatti Vizekért Alapítvány

Magyar Víziközmű Szövetség

Magyar Vízkútőrök Egyesülete

Hidrogeológusok Nemzetközi
Szövetsége Magyar Nemzeti Tagozat

Tóth József és Erzsébet Hidrogeológia
Professzúra Alapítvány

Magyar Mérnöki Kamara
Vízgazdálkodási- és Vízépítési Tagozat

Miskolci Egyetem Víz- és
Környezetgazdálkodási Intézet

Budapesti Műszaki és
Gazdaságtudományi Egyetem, Vízi
Közmű és Környezetmérnöki Tanszék

Geo-Log Környezetvédelmi és
Geofizikai Kft.

hidrogeológus mérnök, Szegedi
Tudományegyetem